

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

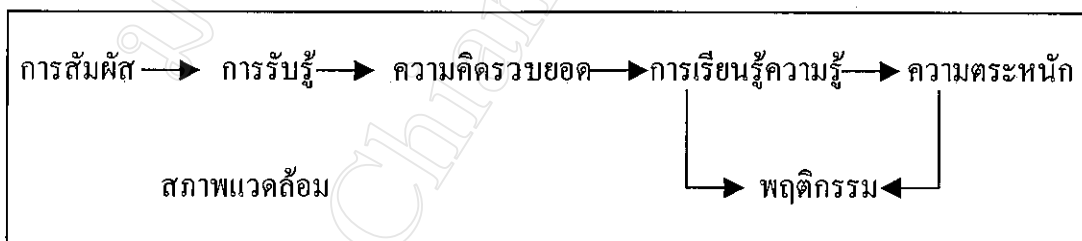
ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาถึงเรื่องความตระหนักของเจ้าหน้าที่การเกษตรต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยโดยแยกเป็นประเด็นดังนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก

ความตระหนักเป็นความสำนึก เป็นความรู้ตัว เป็นความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่เขาประสบในสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ ดังนั้นความตระหนักจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อม เกิดการรับรู้ (Perception) ขึ้น และนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด การเรียนรู้และความตระหนักตามลำดับ การเรียนรู้และความตระหนักจะนำไปสู่ความพร้อมที่จะแสดงการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่อไป ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนและกระบวนการเกิดความตระหนักได้ดังนี้

แผนภูมิ 2 ขั้นตอนและกระบวนการเกิดความตระหนัก

ที่มา: สุชิน(2532 : 45) อ้างโดย ดรุพันธ์(2537 : 13)

บุญสม (2535 : 133) กล่าวว่าขั้นต้นตนรับรู้ (Awareness) คือขั้นที่เกษตรกรสนใจแต่มีรายละเอียดน้อยเมื่ออยู่ในขั้นนี้จะเพียงแต่ได้รับทราบเรื่องราวขั้นต้น ซึ่งวิทยา(2532 : 50)กล่าวในทำนองเดียวกันคือขั้นต้นตนรับรู้(Awareness)คือบุคคลได้รับความรู้ถึงความคิดใหม่ ผลกระทบใหม่ เทคโนโลยีใหม่ (ใหม่ในทัศนของผู้รับข่าวสาร) เขาจะมีความคิดกว้างๆและอย่างตื้นๆเล็กน้อยมาก

ในเรื่องคุณสมบัติพิเศษ และแนวทางปฏิบัติของใหม่เหล่านั้นถ้าเขาสนใจเขาจะพยายามเรียนรู้มากขึ้น

การปลูกให้เกิดความตื่นตัวในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบการ หลักการใหญ่ของขั้นตอนนี้เป็นกรนำเอาภาวะความขัดแย้งกับตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งโดยทั่วไปมีลักษณะกว้างๆ 2 แบบใหญ่ๆ คือ

1. เกษตรกรตื่นตนด้วยตนเอง คือปัจจุบันได้มีการเผยแพร่เทคโนโลยีในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบการของเกษตรกรตลอดเวลาและดำเนินการอยู่เป็นประจำโดยเฉพาะทางวิทยุ ดังนั้นเกษตรกรจะรับรู้เสมอว่าขณะนี้จะมีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เท่าที่เกษตรกรแต่ละคนให้ความสนใจในการรับรู้ข่าวสารและแหล่งที่มาของข่าวสารดังนั้นเกษตรกรจะมีความตื่นตนด้วยตนเอง เกษตรกรในแบบที่หนึ่งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้าหรือพวกที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริม หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ชี้แนะกระตุ้นซึ่งแบ่งได้ 2 กรณีคือ

2.1 เกษตรกรส่วนใหญ่ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม จะต้องชี้แนะเป็นกลุ่มที่ยอมรับเทคโนโลยีโดยทั่วไปซ้าอยู่แล้ว เมื่อเทียบกับคนกลุ่มอื่นในชุมชนนั้นโดยมากคนพวกนี้มักไม่ค่อยสนใจที่จะรับฟังข่าวสาร และแหล่งที่มาจากสื่อในรูปแบบต่างๆจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่จะต้องชี้แนะตามความจำเป็นให้เกิดการเปรียบเทียบกับการใช้เทคโนโลยีแบบเดิม เมื่อมีการเปรียบเทียบกับการใช้เทคโนโลยีเดิมจะเกิดภาวะขัดแย้งกับตนเอง ถ้าเทคโนโลยีแบบใหม่นั้นเหมาะสมจริงๆเกิดประโยชน์จริงๆ

2.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จะทำการชี้แนะให้กลุ่มบุคคลไม่ว่าจะรับเร็วหรือช้าหากว่ามีเทคโนโลยีเกี่ยวข้องหลายเรื่องและเป็นเรื่องที่เกษตรกรไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างแน่นอนว่าควรจะใช้ชนิดใดในกรณีที่เป็นสภาพของชุมชนของตนเพียงอย่างเดียว ในกรณีอย่างนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะทำการชี้แนะ ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละอย่างเป็นอย่างดีเพื่อให้เกษตรกรค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ดิเรก(2524 : 103) อ้างโดย อัจฉภูมิ(2540 : 28)

ปราสาท(2533 : 117)ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก ความตระหนักเป็นพฤติกรรมทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective domain) ซึ่งเกือบคล้ายกับความรู้ (Knowledge) ความตระหนักเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความคิด ปัจจัยด้านความรู้สึกหรืออารมณ์นั้นจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ ความคิดเสมอ ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากข้อเท็จจริง ประสบการณ์ การสัมผัสและการใช้จิตไตร่ตรองหาเหตุผล แต่ความตระหนักเป็นเรื่องของการได้สัมผัสสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมการใช้จิตไตร่ตรองแล้วจึงเกิดสำนึกต่อปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆขึ้น กล่าวสรุปได้ว่าความรู้หรือการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความตระหนักนั่นเอง

จากเอกสารประกอบการ สัมมนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ครั้งที่ 5 (2537 : 164)กล่าวไว้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมของเราอยู่ในขั้นวิกฤติ การให้การศึกษแก่คนจึงต้องมั่นใจได้ว่าเราได้พัฒนาคนพร้อมๆกันไปทั้งความรู้ ความคิด ความรู้สึกและ

การปฏิบัติ ความรู้สึกที่พัฒนาเป็นลักษณะนิสัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี การศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางด้านความรู้สึกได้แก่ การพัฒนาด้านทัศนคติ ค่านิยม ความตระหนัก ความซาบซึ้ง อุดมคติและปรัชญาเป็นต้น

มุกดา (2536 : 196) กล่าวถึงสถานการณ์ของโลกในตอนนี้อยู่ในสภาพที่ไม่ดี สัญญาณบอกที่สำคัญต่างล้วนแสดงว่าโลกกำลังเสื่อมทรุดลงอยู่ตลอดเวลา เช่นป่าไม้เหลือน้อยลงทุกปี ทะเลทรายมีแต่จะกว้างขึ้น หน้าดินบางขึ้นเรื่อยๆ ชั้นโอโซนก็บางลง ระดับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศสูงมากขึ้น ความหลากหลายทางชีวภาพลดน้อยลง กากเหลือใช้จากอุตสาหกรรมที่เป็นพิษสะสมพอกพูนมากขึ้น จำนวนประชากรมนุษย์มีมากเกินไป

จากเอกสารรายงานการประชุมวิชาการ ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ (2538 : 36) รายงานว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมคือ

1. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการอุปโภค บริโภค ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมากมายจนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอลง จนสุดท้ายก็ที่จะสามารถเกิดทดแทนได้ทัน เป็นผลทำให้เกิดการขาดแคลนในปัจจุบัน

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างรวดเร็ว

3. ความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการลงทุน การเก็งผลกำไรจากการลงทุน การแสวงหาความสะดวกสบายโดยการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

4. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผิดประเภทอย่างไม่ระมัดระวังจนเป็นสาเหตุทำให้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำ ดิน อากาศ เสื่อมโทรมจนยากที่จะทำการฟื้นฟูกลับสภาพเดิมได้

มีชัย(2536 : 6) กล่าวไว้ว่า สิ่งแวดล้อมทั้งหลายต่างก็มีคุณสมบัติเฉพาะตัว

1. สิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งนั้น สิ่งนี้ เช่น เป็นมนุษย์ เป็นต้นไม้ เป็นสัตว์

2. สิ่งแวดล้อมไม่อยู่โดดเดี่ยวในธรรมชาติแต่จะมีสิ่งแวดล้อมอื่นอยู่ด้วยเสมอเช่น มนุษย์กับที่อยู่อาศัย มนุษย์กับสังคม ต้นไม้กับดิน สัตว์กับพืช

3. สิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่งต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมอื่นเสมอ เช่นพืชต้องการน้ำ พืชต้องการดิน สัตว์ต้องการอากาศหายใจ ดินต้องการจุลินทรีย์

4. สิ่งแวดล้อมทั้งหลายมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเป็นเสมอถูกโซ่ ดังนั้นเมื่อสิ่งแวดล้อมหนึ่งถูกทำลายจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆด้วย เช่นการตัดไม้ทำลายป่าย่อมมีผลกระทบต่อสภาพทั้งหลายของดิน เกิดความแห้งแล้ง เกิดอุทกภัย เป็นต้น

5. สิ่งแวดล้อมแต่ละชนิดมีความทนทานและมีความเปราะบางต่อการถูกรบกวนกระทบกระเทือนแตกต่างกัน บางชนิดทนได้ดีแต่บางชนิดเสื่อมสลายได้ง่าย

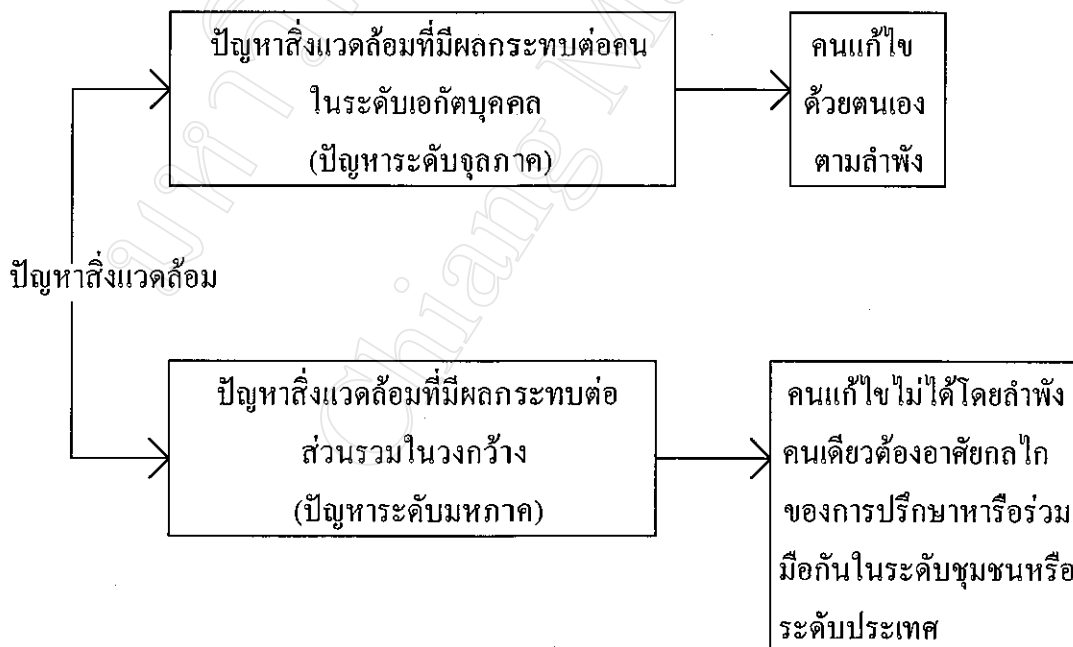
6. สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น ต้นไม้เกิดมาแล้วเติบโตและก็ตายไป

จากเอกสารประกอบการสัมมนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย (2537 : 139) รายงานว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆตามลำดับความสามารถของคนในการแก้ไขปัญหา

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับจุลภาค เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคนหรือประชาชนในระดับเอกัตบุคคล คนแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองตามกำลังอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเป็นหลัก

2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับมหภาค เป็นปัญหาที่เกิดกิจกรรม กิจกรรม โครงการหรือวิธีการซึ่งมีขบวนการที่ซับซ้อนและมักใช้ทุนสูง เป็นโครงการที่เกิดจากความประสงค์ขององค์กรรัฐซึ่งไม่อยู่ในวิสัยของคนธรรมดาที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหาหรือลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยตรง ซึ่งทั้ง 2 ปัญหาที่เกิดขึ้นพอสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 ขนาดของปัญหาสิ่งแวดล้อม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมิทซ์ (2532 : 140) รายงานว่า การศึกษาสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่ประชาชนมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความไม่รู้ได้

นาตยา (2534) อ้างโดย ประกวด (2542 : 16) ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านความรู้สึก หรือความโน้มเอียงที่จะเลือกปฏิบัติ หรือไม่เลือกปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการเห็นคุณค่าหรือการเห็นความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก

ธีรพงศ์ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในประเทศไทย ผลปรากฏว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การติดตามรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ พบว่า นักศึกษาที่ติดตามรับรู้ข่าวสารมากและนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากจะมีความคิดเห็นว่าสิ่งแวดล้อมมีปัญหารุนแรงในระดับสูง

ดรพิน (2537) ได้ศึกษาความตระหนักเกี่ยวกับพิษภัยของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่สันป่าตอง กิ่งอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความตระหนักเกี่ยวกับพิษภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระดับปานกลาง โดยมีความตระหนักเกี่ยวกับพิษภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทั้งต่อตัวเกษตรกรและสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง การเปิดรับสื่อบุคคล การเปิดรับสื่อมวลชน ความรู้เกี่ยวกับสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ภายนอกมีความสัมพันธ์กับความตระหนักเกี่ยวกับพิษภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ส่วนความตระหนักเกี่ยวกับพิษภัยป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อตัวเอง มีความสัมพันธ์ในในทางบวกกับความตระหนักเกี่ยวกับ พิษภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เช่นเดียวกัน

พัชรินทร์ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาต่ออาชีพเกษตรกรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี คือเกษตรกรชาวเขาเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่ดีและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ คือ เพศ อายุ การอ่านหนังสือได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน

พื้นที่ครอบครอง ความศรัทธาในผู้นำ กับตัวแปรตาม ทักษะคิดของเกษตรกรชาวเขาต่ออาชีพเกษตรกรรมและต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมแล้วไม่มีความสัมพันธ์กัน มีบางประเด็นคำถามเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กันกับตัวแปรอิสระดังกล่าว

ประภัสสร (2538) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของนักวิชาการเกษตรในสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าทักษะคิดของนักวิชาการเกษตรที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านการใช้เครื่องทุ่นแรง การใช้ปุ๋ยเคมี และการใช้พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะคิดของนักวิชาการเกษตรที่มีต่อ การใช้ยากำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับที่ดีเห็นด้วยเกี่ยวกับการใช้ยากำจัดศัตรูพืชทำให้ระบบนิเวศน์เสื่อมลง

ชุตินา (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การตระหนักของเกษตรกรที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีการเกษตรในบ้านม่วงคำ อ. แม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลปรากฏว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการตระหนักเกี่ยวกับการยอมรับนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ว่ามีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้ง 5 ด้านคือ ผลกระทบด้านกายภาพ ผลกระทบทางน้ำ ผลกระทบทางอากาศ ผลกระทบทางด้านพันธุกรรมและผลกระทบต่อทางด้านสุขภาพอนามัยของตนเองในทางที่ลดลงหรือเลวลง

อัญญุมิ (2540) ได้ศึกษาเรื่องความตระหนักของเกษตรกรตำบลเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ผลปรากฏว่าเกษตรกรตำบลมีความตระหนักอยู่ในระดับมาก โดยมีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรอยู่ในระดับน้อย มีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้ปุ๋ยเคมีอยู่ในระดับมาก และมีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับมาก

ประทีป (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกผัก ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระดับปานกลาง โดยมีความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทั้งต่อตัวเกษตรกรและต่อสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ขนาดของพื้นที่ปลูกผักมีความสัมพันธ์กับ ความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อตัวเกษตรกรเอง มีความสัมพันธ์ปานกลาง เชิงบวกกับความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ศักดิ์ชาย (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของเกษตรกรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ขนาดพื้นที่ถือครอง การได้รับข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรดิน ส่วนตำแหน่งทางสังคมและรายได้

ได้รวมของคร่าวเรือนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ การได้รับข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

ประกวด (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยาที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับสูง ประสพการณ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทางหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ โปสเตอร์หรือแผ่นพับมีความสัมพันธ์กับความตระหนักของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากครู มีความสัมพันธ์กับความตระหนักของนักเรียนมัธยมศึกษาต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01